

Enquête COWO wijst uit:

Ontevredenheid studenten niet beperkt tot kleine groep

De ontevredenheid van de studenten zoals die zich recentelijk heeft ontladen in acties als de bezetting van het Maagdenhuis, is niet plotseling uit de lucht komen vallen en beperkt zich ook niet tot de vaak genoemde „kleine minderheid”. Tot deze conclusie is het Centrum voor Onderzoek van het Wetenschappelijk Onderwijs aan de universiteit van Amsterdam (COWO) gekomen op grond van de voorlopige resultaten van een in februari gehouden enquête.

Omdat de enquête gehouden werd voordat het overleg over de bestuursstructuur van de universiteit en de openbare discussies daarover goed en wel op gang waren en voor de ontwikkelingen die leidden tot de bezetting van aula en Maagdenhuis, kan men volgens het COWO de gerapporteerde gegevens beschouwen als een afspiegeling van de situatie waaruit de genoemde ontwikkelingen voortkwamen.

De enquête was schriftelijk en werd toegestuurd aan alle 132 studenten-overleggers, alle 74 wetenschappelijke staf-overleggers, alle 51 hoogleraren- en lectoren-overleggers, en voorts aan een steekproef uit de studentenachterban, de wetenschappelijke staf-achterban en de hoogleraren- en lectorenachterban. De totale respons was 67%.

Kloof

De meeste studenten in de meeste studierichtingen, zo blijkt uit de enquête, vinden dat het bestaande overleg niet voldoet als middel om verandering te brengen in hun positie van gedwongen afzijdigheid en afhankelijkheid. Stafleden, hoogleraren en lectoren en student-overleggers blijken hier echter een rooskleuriger kijk op te hebben dan de studentenachterban zelf. Deze groepen zijn dus slecht op de hoogte van wat er in dit opzicht onder de studenten leeft, aldus concludeert het COWO.

Neemt men daarbij in aanmerking dat zoveel studenten menen dat zij het overleg onvoldoende kunnen beïnvloeden dan kan bovendien van een kloof tussen vertegenwoordigers en achterban gesproken worden. Deze situatie belooft volgens het COWO weinig voor het nut van toekomstige overlegresultaten in de ogen van de studentenachterban. In sommige studierichtingen blijkt het overleg echter tot positieve resultaten te leiden. Het COWO noemt psychologie, Frans, geschiedenis en theologie.

Uit het antwoord op de vraag hoeveel invloed naar de mening van de ondervraagden de verschillende geledingen hebben op de gang van zaken aan de universiteit blijkt dat door alle groepen aan de hoogleraren en het presidium de meeste invloed wordt toegeschreven, gevolgd door respectievelijk curatoren, wetenschappelijke staf, stu-

denten en technische en administratief personeel.

Er werd echter ook gevraagd welke invloed deze geledingen naar de mening van de ondervraagden behoren te hebben. In de ogen van studenten en stafleden dienen curatoren en presidium aanzienlijk minder invloed te krijgen terwijl de invloed van wetenschappelijke staf en studenten evenredig moet toenemen. Bij de hoogleraren was er weinig verschil in toegeschreven en gewenste invloed van curatoren, presidium en hoogleraren. Stafleden, studenten en personeel behoren echter ook volgens de hoogleraren meer invloed te krijgen, maar in de bestaande hiërarchie wensen de hoogleraren weinig veranderingen.

Ten aanzien van het meebeslissen in de afdeling of studierichting willen de studentenoverleggers de meeste, de hoogleraren de minste zeggenschap aan de studenten toekennen. Voor iedere groep blijken de overleggers meer zeggenschap voor de studenten te wensen dan door hun eigen achterban wordt gewild. In verreweg de meeste zaken wensen de studenten op paritaire basis mee te beslissen. De staf-overleggers delen deze mening, zij het op wat minder punten. Hoogleraren, lectoren en staf-achterban zijn van mening dat in het merendeel der zaken de beslissing aan de docenten voorbehouden dient te blijven, al of niet na de studenten te hebben gehoord.

Voor alle groepen kan dezelfde rangorde worden opgesteld van de

onderwerpen waarvoor meer of minder inspraak van de studenten gewenst geacht wordt. Relatief de meeste zeggenschap zouden de studenten moeten hebben in de methoden van onderwijs, vervolgens in procedures die met beoordeling en selectie te maken hebben, daarna volgt de inhoud van het studieprogramma en de vakken zelf en tenslotte benoemings- en beheerskwesties.

Staking en bezetting

Ten aanzien van massavergaderingen met besluitvormende bevoegdheid en met betrekking tot collegestaking, bezetting e.d. bestaan er grote verschillen tussen studenten, staf en hoogleraren en lectoren. Ongeveer de helft van de studenten is voor de massavergaderingen, ongeveer een kwart tegen. Bij de staf ligt dat omgekeerd en de hoogleraren zijn in meerderheid tegen. Wat staking en bezetting bij onwil van docentenzijde betreft zijn meer studentenoverleggers voor dan tegen (resp. 48% en 22%), maar bij hun achterban is dat omgekeerd (resp. 33% voor, 43% tegen). Bij staf en hoogleraren overtreft hier het aantal afwijzingen veruit dat der instemmende antwoorden. De zes ondervraagde groepen blijken elkaar te vinden als het gaat om gedecentraliseerde democratische besluitvorming in kleine groep b.v. bij projectonderwijs. Een meerderheid spreekt een voorkeur voor deze beslissingsstructuur uit. Ook bij de hooglerarenachterban blijkt 48% voor te zijn tegen 36% tegen en neutraal.

Het COWO concludeert dat de studenten, als groep, hun huidige positie wensen te verwisselen voor een waarbij zij veel meer zeggenschap krijgen over hun studie, vrijwel evenveel als hun docenten. Zij zijn daarbij in grote getale bereid tot radicale acties. „Men hoeft geen profet te zijn om, alleen al op grond van onze onderzoekgegevens, te voorzien dat deze acties er zullen komen. Tenzij van de kant van docenten en bestuur de uit het onderzoek gebleken verschillen in genegenheid studenten mee te laten beslissen over universitaire aangelegenheden, drastisch verkleind worden”, aldus besluit het COWO zijn conclusie.

FC nr. 36

● Resultaten van de in februari gehouden enquête naar de meningen over overleg tussen studenten en docenten (pag. 1).

● Het derde artikel „Medische faculteiten in de knel” (pag. 3).

● De werkgroep bestuursstructuur vergaderde een hele dag in het Amsterdamse bos (pag. 2).

Eerstvolgende nummers

Wekelijks tot en met 12 juli; daarna weer op 30 augustus; mededelingen moeten uiterlijk op de vrijdag 8 dagen voor de verschijningsdatum om 16 uur in het bezit zijn van het redactie-secretariaat.

Senaat wil snel wijzigingen

De senaat wil dat er op korte termijn een ontwerp voor een interimwijziging van de bestuursstructuur aan de universiteit komt. Naar aanleiding van de nota van minister Veringa heeft de senaat hiertoe in haar vergadering op 30 juni besloten op voorstel van de rector. Over het ontwerp zou in september in een openbare bijeenkomst, b.v. een openbare senaatsvergadering gediscussieerd moeten worden. Ook in de andere geledingen zou het ontwerp dan ter discussie gesteld moeten worden.

De senaat vindt, evenals de minister, dat er op korte termijn iets gedaan moet worden, omdat men niet kan wachten op de definitieve wijziging van de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs, die nog wel jaren op zich kan laten wachten.

Het ontwerp voor de interimwijziging zal gemaakt moeten worden door een kleine commissie, waartoe vertegenwoordigers uit alle geledingen uitgenodigd zullen worden. Prof. Belinfante wil het werk van die commissie vergemakkelijken door als voorwerk een „aanloopstuk” te maken op basis van het binnenkort te verwachten rapport van de werkgroep-bestuursstructuur, de toegezende ASVA-nota en de nota van de minister. Uitdrukkelijk werd gestipuleerd dat de voorstellen van de minister kritisch getoetst dienen te worden en dat zonodig alternatieve of zelfs verderstrekkende voorstellen kunnen worden geformuleerd.

● De „Aktiegroep Economen, die aan de algemene verkiezingen aan de economische faculteit deelneemt, spreekt in een persbericht van 24 juni haar verontwaardiging over een door het Bureau Voorlichting uitgegeven persbericht over deze verkiezingen uit. Dit persbericht werd opgesteld door de heer Duursma, lijsttrekker van „Konstruktief Alternatief”, die tevens aan deze verkiezingen deelneemt. De heer Duursma heeft hiervoor geen contact opgenomen met enig vertegenwoordiger van de Aktiegroep Economen. Daardoor worden in het genoemde persbericht apert onjuiste beweringen gedaan omtrent de programmapunten, volgens de Aktiegroep Economen. Zo is onjuist, dat kandidaten van de Aktiegroep Economen zouden hebben besloten op de eerste bijeenkomst van de structuurcommissie een of meerdere ultimata te stellen, bij verwerping waarvan van verdere deelname zou worden afgezien. Alle verdere uitingen in dit persbericht komen, volgens de Aktiegroep Economen, geheel voor rekening van de heer Duursma en Bureau voorlichting.

● Volgens het Bureau Voorlichting vergeet de Aktiegroep Economen te vermelden dat tussen het Bureau Voorlichting, de heer Duursma van de lijst Konstruktief Alternatief en de heer Van Soomeren van de lijst Aktiegroep Economen is afgesproken dat Duursma het persbericht zou opstellen. Niet afgesproken werd dat Van Soomeren het nog zou lezen. Het tegenpersbericht van de Aktiegroep stuurde Van Soomeren aan Duursma met erop in handschrift: „Het volgende bericht hebben wij uit laten gaan na het artikel in de Volkskrant (24 juni). Het spijt mij dat het zover is moeten komen”. Het Bureau Voorlichting: „Als de Volkskrant ons persbericht goed had gelezen, dan had er geen tegenpersbericht hoeven te komen. Dus waarom krijgen wij de schuld?”

● In een brief aan de procureur-generaal bij het gerechtshof in Amsterdam eist Wouter N. de Boer een onderzoek naar de tot nu toe onbekende persoon die zich voor de politierechter in het Maagdenhuisproces voor hem heeft uitgegeven. Deze onbekende is op de naam van Wouter de Boer tot een geldboete van f 300 en een voorwaardelijke gevangenisstraf van 3 weken veroordeeld, terwijl Wouter de Boer zelf tot f 250 en 2 weken voorwaardelijk werd veroordeeld, waarbij hij aantekent geen verzachtende omstandigheden te hebben aangevoerd. Twee vonnissen op één naam, die onderling ook nog verschillen, acht Wouter de Boer wat te veel. Voorts dringt Wouter de Boer aan op een snelle vervolging van dit naar zijn mening voor de Nederlandse rechtspleging unieke misdrijf, ter voorkoming van meerdere dergelijke dubbelures. Ook protesteert hij tegen de opmerking van de officier van justitie, „25 jaar en dan nog aan zulke dingen meedoen”.

● De leden van de wetenschappelijke staf van de faculteit der wis- en natuurkunde hebben op de alge-

Op 27 juni vergaderde de werkgroep de hele dag in het Bosbaan-restaurant. Prof. Van Poelje probeerde nogmaals het meningsverschil over de top-structuur van de universiteit dat in de vorige vergadering duidelijk naar voren gekomen was, tot een oplossing te brengen. Hij stelde een structuur voor met een uit het algemeen bestuur voortgekomen dagelijks bestuur, dat nauw zou gaan samenwerken met het directorium als het coördinerend lichaam van het beleidsuitvoerend apparaat. De bevoegdheden van het directorium zouden in de wet omschreven moeten worden.

Werkgroep-bestuursstructuur vergaderde aan Bosbaan

Hoewel voor sommige leden van de werkgroep dit compromis op zijn minst aanvaardbaar bleek, handhaafden enkele toch hun mening dat een dergelijke structuur tot onnodige overlappings zou leiden. Prof. Verburg vroeg zich af, waarom het contact van het (maandelijks vergaderende) algemeen bestuur met het directorium niet via de verschillende commissies zou kunnen lopen. Mr. Van Dam vreesde dat het directorium toch te veel naar beneden gedrukt zou worden, als er ook een dagelijks bestuur zou zijn. Prof. Belinfante stelde hier tegenover dat zich ook problemen kunnen voordoen waar je geen commissies voor hebt en die op korte termijn een beslissing vragen. Voor de heer Van den Brink was het voorstel-Van Poelje aanvaardbaar, mits het dagelijks bestuur uit niet meer dan drie leden zou bestaan tegenover een directorium van vijf mensen.

De leden van de wetenschappelijke staf achtten een compromis echter onmogelijk. De heer Meijers ver-

klaarde niet bang te zijn voor een botsing tussen dagelijks bestuur en directorium, omdat in de conceptie van de stafleden het laatste orgaan ondergeschikt zou zijn aan het eerste. „Wij gaan uit van een structuur die te vergelijken is met een vereniging, en niet van een ondernemingsstructuur”, aldus mr. Meijers. Bij de stemming over de drie alternatieven bleek alleen de heer Heinemeijer de voorkeur aan het compromis-voorstel te geven, terwijl een aantal andere leden van de werkgroep zich er als tweede keus wel mee kon verenigen.

Ook de openbaarheid kwam weer

ter sprake. Afgezien van de plicht tot publicatie van bepaalde stukken, zou ieder lid van één der geledingen volgens de heer Meijers het recht moeten hebben stukken in te zien. Prof. Belinfante dacht in dit verband aan een soort leeszaal, waar notulen e.d. voor een bepaalde tijd ter inzage zouden moeten liggen. Hoewel men het in beginsel eens was over openbaarheid, werd toch ook erkend dat er beperkingen aan vastzaten, met name met het oog op de bescherming van het recht op privacy. De vraag was echter: „Moet de algemene wetgever of moet het algemeen bestuur die beperkingen vaststellen?” De werkgroep moest het antwoord op deze vraag voorlopig schuldig blijven.

Vervolgens werd gesproken over de commissie van beroep, waartoe zowel personen en vertegenwoordigers van geledingen als organen zich zouden kunnen wenden. Eén van de gronden waarop beroep ingesteld zou kunnen worden, zou zijn een ontoelaatbare aantasting van een onderwijs-, onderzoek- of

persoonlijk belang, voor zover die aantasting niet in de sfeer van de ambtenarenrechtspraak zou liggen. Over de samenstelling van deze commissie (alleen buitenstaanders, alleen mensen van binnen de universiteit of een gemengde samenstelling) werd nog geen uitspraak gedaan.

Een volgend punt van discussie met veel haken en ogen was de mate waarin besluiten van het algemeen bestuur en van de besturen van de studie-eenheden bindend zouden zijn. Volgens de heer Meijers zouden de besluiten van het algemeen bestuur, voor zover ze de door de wet en het bestuursreglement gestelde grenzen niet overschrijden, bindend moeten zijn en door geen instantie vernietigd moeten kunnen worden. De heer Sankalden meende dat zo'n formulering juist meer preventief toezicht zou uitlokken dan nodig. Volgens prof. Van Poelje zou handhaving van het vernietigingsrecht van de Kroon onvermijdelijk zijn, maar zou wel de mogelijkheid van beroep, b.v. via landelijke raden, uitgewerkt kunnen worden.

Ten aanzien van de studie-eenheid werd gesteld dat de S.E. de primaire verantwoordelijkheid voor onderwijs en wetenschapsbeoefening heeft en dat er pas ingegrepen zou moeten worden, in eerste instantie door het algemeen bestuur, wanneer een S.E. die verantwoordelijkheid niet waar maakt. Prof. Belinfante vestigde er nadrukkelijk de aandacht op dat ieder lid van de S.E. dus verplicht zal zijn de besluiten van het bestuur van de S.E. uit te voeren.

Na de middagpauze kwam het vraagstuk van de landelijke adviesraad of -raden aan de orde. Gedacht werd aan één raad met verschillende secties zoals met name voor onderwijs en onderzoek. Deze raad zou sterker moeten zijn dan de Academische Raad van nu en zou zowel de minister als de verschillende instellingen van wetenschappelijk onderwijs van advies moeten dienen. In de visie van de werkgroep zou de raad moeten functioneren als een universitair overleg in federatief verband, opdat zoveel mogelijk vermeden zou worden dat elke instelling rechtstreeks door het ministerie wordt gecontroleerd en bevoegd. Het initiatief tot de oprichting van een dergelijke raad zou moeten uitgaan van de universiteiten zelf, maar er zou een regeling van boven af getroffen moeten worden, als dat initiatief uit zou blijven.

Tenslotte werd een begin gemaakt met de bespreking van de vorm waarin het rapport van de werkgroep uiteindelijk gegoten zal worden. Dit gebeurde aan de hand van een door prof. Van Poelje opgesteld schema, waarin alle in het rapport te behandelen aspecten van de nieuwe bestuursstructuur gerangschikt waren. Zaterdag 28 juni werd deze puntsgewijze bespreking voortgezet, waarbij van tijd tot tijd gestemd werd over die onderdelen waarover de meningen in de werkgroep verdeeld waren.

Theo Ruyter

Mensae moeten drukke opvangen

Op grond van een efficiencyrapport van drs. G. Kruis en drs. M. van Gendt heeft de civitasadviescommissie-cettafels besloten tot een aantal adviezen op organisatorisch en administratief gebied om de in september te verwachten enorme drukke op te vangen. De vervroeging van de openingstijd is vermeldenswaard. Ook de goedkope middagmaaltijden (5 voor f 8,75) en de heropening van de tweede verdieping in de Damstraat hebben de bedoeling om de avonddrukke in de Weesperstraat te ondervangen. Openstelling van de mensa of de snackbar op zondag levert nogal wat problemen op i.v.m. personeel, terwijl het voor de commissie een vraag blijft of er een reële behoefte aan is. De mensa Caledonia is zeer verliesgevend, vooral door de betrekkelijk geringe omzet. Gelukkig is er extra subsidie beschikbaar, zodat deze mensa het komende jaar wel geopend zal kunnen blijven, in afwachting van de nieuwe mensa Turfmarkt.

menige vergadering van 19 juni met grote meerderheid ingestemd met de uurloonactie. Verontwaardigd over de methode van berechting van de Maagdenhuisbezitters, willen zij bevorderen dat alle veroordeelden in hoger beroep kunnen gaan, en stellen hiertoe tenminste een uurloon ter beschikking. De leden van de wetenschappelijke staf kunnen bij wijze van adhesie een bijdrage storten op gemeentegiro D 3247 t.n.v. J. P. Duffels onder vermelding uurloonactie en tevens kunnen zij hun handtekening zetten onder een door de organisatoren binnenkort voor te leggen lijst.

● De wetenschappelijke staf van de subfaculteit psychologie distantieert zich van het door prof. Wiegiersma opgestelde rapport over de achtergronden van de studentenonlusten, zoals gepubliceerd in het recentelijk door het presidium uitgegeven witboek. Dit rapport geeft volgens de stafleden de persoonlijke mening van hun collega prof. Wiegiersma weer, welke ten onrechte de indruk wekt gefundeerd te zijn in wetenschappelijk onderzoek en overweging.

Duits

Naar aanleiding van het artikel „Democratisering in de faculteiten I” in F.C. nr. 34 merken wij het volgende op:

Moeilijk te zeggen, in hoeverre de eerste Maagdenhuis-affaire invloed heeft uitgeoefend op de voortgang van de besprekingen over een instituutstraad binnen onze afdeling, maar de suggestie dat de „studenten daar geactiveerd werden door de eerste bezettingspoging in februari”, is in strijd met de feiten.

Al in oktober 1968 werd het initiatief genomen tot oprichting van een instituutstraad. In januari kwam de daartoe ingestelde commissie, bestaande uit de beide hoogleraren, de lector, 3 stafleden en 5 studenten, voor het eerst bijeen. Deze commissie kwam tot overeenstemming juist voordat de bezetting van aula en Maagdenhuis een feit werd.

Nog een tweetal andere punten worden in Folia Civitatis onjuist weergegeven:

1. Er is in het reglement inderdaad sprake van mandaatbevestiging door de studenten; zij zijn daartoe echter slechts dan verplicht, wanneer zij als enige groep een voorstel voor de tweede maal afwijzen.

2. Dat over de inhoud van het onderwijs in onze instituutstraad niet gesproken zal worden, berust vermoedelijk op een misverstand. Het eerste wat, afgezien van een preambule, in het inmiddels door alle geledingen aanvaarde concept-voor-een-instituutstraad te lezen staat, is: „Het werkterrein van de instituutstraad omvat in principe alle zaken die de afdeling betreffen.”

Docenten en studenten van het Duits Seminarie

N.B. Van de zijde van de andragogen is ook een reactie binnengekomen. Daarop zal in het volgende nummer worden ingegaan.

De theologen die zich afvroegen waarom zij vergeten waren stuurden een structuurplan op, dat op 27 juni in een algemene vergadering is behandeld. Ook daarover in het volgende nummer.

Redactie

Toneelmanifestatie Franje - Fringe

6, 7, 8, 9, 10 en 11 juli: Bradfort Art College met Towards 1942

Aanvang der voorstellingen: 20.30 uur.

Plaatsbespreken ma. tot vrij. 10-15 uur bij StaUT, Nieuwe Doelenstraat 16, tel. 217878 tst. 3165.

Toegangsprijzen: studenten en c.j.p. f 2,50; anderen f 5.

De medezeggenschap van de hoogleraren een „loze kreet”

door
prof. dr. F. Grewel

Een universiteit is een „hogere” studie- en leergemeenschap. Wetenschappelijk onderzoek en overdracht van kennis van geleerden op studenten gaan er samen. Daarvoor bestaan universiteiten. Studenten en leermeesters: dat is een universiteit. De rest is bijzaak, grotendeels noodzakelijke bijzaak, deels ballast. De belanghebbenden zijn in de eerste plaats de studenten. Die hebben voor hun instructie leermeesters nodig; deze zijn dus ook belanghebbenden.

Grote leermeesters – zoals b.v. een Abélard – hebben veel leerlingen getrokken. Dat heeft tot in onze eeuw gegolden. Men kan twisten over de vraag of Bolland groot was, maar hij trok vele discipelen. Daar gaat het om: overdracht van kennis, inzicht, vakmanschap door leermeesters aan de studenten, die in de Middeleeuwen in z.g. „universiteiten” verenigd waren. Daar komt het woord universiteit zelfs vandaan.

De ontwikkeling van de wetenschap, de specialisatie, het ontstaan van nieuwe disciplines, de noodzaak van gespecialiseerde leerinstructies voor het doceren van speciale wetenschappen hebben uitgebreide gebouwencomplexen doen ontstaan.

Het begon met de geneeskunde. Men begreep dat de toekomstige medici de anatomie van de mens moesten kennen. Vesalius voerde de anatomische demonstraties in. Maar vóór die tijd was ook de ziektekunde aan het ziekbed, in ziekenhuizen onderwezen. De chirurgie werd door meesters op leerlingen overgedragen. Men zegt dat Lichtenberg begon met fysische demonstraties in zijn colleges. Zo zijn er tal van demonstratiemethoden ontwikkeld, die klinieken, laboratoria, instituten nodig maakten. Ook dit voerde tot uitbreiding der gebouwencomplexen.

In het onderwijs van de geneeskunde is de demonstratie, de overdracht van kennis opgedaan door ervaring, uit leren waarnemen, sinds ze in zwang gekomen is, niet meer verloren gegaan naast het studeren uit boeken. In andere wetenschappen is dat veel moeilijker

op gang gekomen en soms nog niet bereikt. Bij het onderzoek, de didactiek en de opvoeding van gestoorde kinderen b.v. moet deze ontwikkelingstrap, bestuderen door laten zien, door onderzoek en opvoedkundige behandeling méé laten maken, nog bereikt worden.

Bureaucratie

Bestuur, indeling en organisatie van een universiteit worden aldus ingewikkeld en er ontstaan organisatorisch, administratieve en andere „apparaten”. Zij zijn bijkomstig, een noodzakelijke bijkomstigheid weliswaar, maar een bijkomstigheid. Zoals op alle gebieden echter neigt „het apparaat”, de „bureaucratie” ertoe, de leiding aan zich te willen trekken. Ze gaat zichzelf als het belangrijkste beschouwen. Dit heeft men b.v. bij de ontwikkeling der vakverenigingen gezien: de „vrijgestelden” eerst, de bezoldigde niet uit het beroep afkomstige ambtenaren, gingen later de lakens uitdelen. Loketambtenaren van een vakvereniging konden werkloze vakbondsleden die hun werklozen-uitkering kwamen halen behandelen alsof deze om een gunst bij hen vroegen! Zulke voorbeelden – belastingsambtenaren, ambtenaren van allerlei diensten, enz. – zijn er talloze.

Doch dit is een wantoestand. De ambtenaren, ook de hoogste, zijn er niet voor zichzelf, zij zijn er ten behoeve, en alleen ten behoeve, van degenen voor wie zij zijn aangesteld. Zo is in een universiteit het ambtelijke apparaat, van hoog tot laag, er slechts ten behoeve van het functioneren van het universitaire bestel, van studenten en docenten. Waar de neiging bij dit hulpapparaat bestaat zich als autonome macht te ontwikkelen, zelf te beslissen en te besluiten, dreigt een foute ontwikkeling.

Deze foute ontwikkeling is in de Nederlandse universiteiten onmiskenbaar aan de gang. Wat er aan de universiteiten gebeurt, nodig is, of nodig wordt geoordeeld, wordt steeds meer door het „apparaat” uitgemaakt. En dit onder voorbijgaan van de studenten en de docenten. Dit leidt uiteraard tot een grote mate van ondeskundigheid. Aan de Amsterdamse universiteit is dit proces in de laatste tijd onmiskenbaar. Gebouwen worden toegewezen en

ingedeeld zonder voldoende voorkennis en inspraak van de belanghebbenden, docenten en studenten.

Sinds jaar en dag moesten hoogleraren tijdrovende strijd leveren om hun wensen gerealiseerd te krijgen; en dat zijn wensen van deskundigen! Thans is er van het kenbaar maken van wensen zelfs nauwelijks meer sprake; er vindt toewijzing plaats en kritiek hierop en afwijzing ervan door de belanghebbenden worden als onhebbelijkheid of onmogelijkheid beschouwd. Dat dit alles de sfeer bederft, dat ook de hoogleraren de indruk krijgen dat er over hen beschikt wordt, dat zij geen belangrijke inspraak meer hebben, doet velen beseffen dat inspraak ook voor hen een „loze kreet” is.

Processen

De gebeurtenissen van het laatste jaar illustreren dat ten duidelijkste. Eerst op verzoek van enige hoogleraren is er in mei een senaatsvergadering bijeengeroepen, waar – na een aantal irrelevante mededelingen – de studentenonlust en -onrust ter sprake is gekomen.

Sindsdien is er geen officiële bijeenkomst meer geweest. De hoogleraren weten niets van wat er zich nadien heeft afgespeeld. Zij zijn niet in de gelegenheid gesteld van universiteitswege over een massaproces tegen bezetters van het Maagdenhuis iets te vernemen. Zij zijn niet in de gelegenheid gesteld eventueel naast, achter of ten bate van hun leerlingen en toekomstige collega's hun houding te bepalen.

Speelt de universiteitsleiding een actieve rol in de procesvoering? Heeft de minister de juridische ambtenaren die deze processen afdoen geïnstrueerd, zo drastisch op te treden? Wist de leiding van de universiteit daarvan? Weet de leiding van de Amsterdamse universiteit waarom er in Amsterdam anders wordt opgetreden dan b.v. in Tilburg? Worden hoogleraren in processen tegen hun studenten gekend? Heeft de leiding van de universiteit stappen ondernomen tegen deze wijze van procesvoeren? Is er nog gedacht aan eigen universitaire rechtspraak over de eigen studenten, zoals men deze vroeger kende? Gaat het om interne universitaire problemen of geheel niet? Deze vragen zijn blijkbaar niet gesteld. Het gaat in elk geval om ernstige problemen, die men niet klakkeloos met grote woorden kan afdoen. De beeldstorm was cultureel betreunswaardig, maar hem als een woedende uitbarsting van gepeupel te beschouwen is een historische – en culturele – domheid. Dit geldt evenzeer voor de beoordeling van de acties der studenten, internationaal in de laatste jaren, en in dezelfde mate voor de veroordeling van de ongeoorloofde bestudering door studenten van documenten in het Maagdenhuis.

Granville zou zich tegenover Margaretha van Parma over de edelen

Vervolg zie pag. 5

NOTA VAN MINISTEROVER BESTUURSHERVORMING

De onafhankelijkheid van de redactie van Folia Civitatis

Minister Veringa heeft in een op 27 juni verschenen nota over de bestuurs Hervorming van universiteiten en hogescholen gereageerd op de ontwikkelingen in de afgelopen maanden. Hij week daarmee af van zijn aanvankelijk voornemen, eerst de antwoorden af te wachten van de verschillende universiteiten op zijn verzoek vóór 15 juli met suggesties voor een nieuwe bestuursstructuur te komen. In zijn nota formuleert de minister „de globale uitgangspunten die ten grondslag zullen liggen aan het ontwerp tot wijziging van de wet op het wetenschappelijk onderwijs dat de regering in het begin van het parlementaire zittingsjaar 69/70 denkt in te dienen”.

De voorstellen tot herstructurering van het universiteitsbestuur dienen volgens de minister getoetst te worden aan de volgende twee doelstellingen: 1) interne democratisering van het bestuur en 2) verhoging van de doelmatigheid van het bestuur, waarbij tevens de bevoegdheden en verantwoordelijkheden verduidelijkt worden. In het licht van de eerste doelstelling is de minister van mening dat „aan geen enkele geleiding op voorhand het recht tot medebeslissen in bestuursorganen van welk niveau dan ook mag worden onthouden”. Het recht van medebeslissen kan z.i. slechts geëffectueerd worden door middel van rechtstreeks gekozen tegenwoordigen, dit in tegenstelling tot het stelsel van „one man-one vote” dat „gebaseerd is op een uitsluitend formeel, simplistisch-democratisch standpunt en dat zou betekenen dat de universiteit een optelsom is van individuen, en geen organisatie van personen en geleidingen met ieder

een eigen plaats, taak en verantwoordelijkheid”. De minister erkent evenwel de mogelijkheid dat in de kleinste werkeenheden zoals laboratoria en instituten in de praktijk een procedure kan ontstaan van een directe democratie.

De tweede doelstelling is, aldus de minister, op de eerste plaats te verwezenlijken door de behartiging zowel van de onderwijs- en onderzoekbelangen als van het financieel-economisch beheer toe te vertrouwen aan twee organen, t.w. een bestuur met volledige dagtaak en een universiteitsraad, die tezamen als het hoogste bestuur zullen optreden. Het bestuur dat naast leden uit de universiteit ook deskundigen van buiten de universiteit zal moeten bevatten, dient volgens de minister, voor zover het om rijksinstellingen gaat, benoemd te worden door de Kroon, na overleg met de universiteitsraad. Het draagt een externe verantwoordelijkheid tegenover de minister van onderwijs en wetenschappen en een interne verantwoordelijkheid tegenover de universiteitsraad, die als exponent van de universitaire gemeenschap het midden houdt tussen een college van algemeen bestuur en een universiteitsparlement”.

De minister spreekt verder van vijf groeperingen die in de universiteitsraad tegenwoordig dienen te zijn: de hoogleraren, de lectoren en wetenschappelijke staf, de studenten, het overige personeel en de maatschappij, d.w.z. de wereld buiten de universiteit. De verhoudingen waarin deze groeperingen tegenwoordig zullen zijn, dienen nader uitgewerkt te worden. Afge-

Vervolg zie pag. 6

Universiteit in beroering

Vervolg van pag. 4

die het verzoekschrift kwamen aanbieden geuit hebben met: „Ce ne sont que des gueux”. De tachtigjarige oorlog, die immers mede, zij het niet alleen, sterke ideologische achtergronden had, volgde erop. De bezetting van het Maagdenhuis door studenten platweg als inbraak of lokaalvredebreuk veroordelen, getuigt van een geborneerdheid als die van Granville. Er is - internationaal en plaatselijk - méér aan de hand.

Dat dit niet wordt ingezien, wordt bewezen door het feit dat de universitaire autoriteiten de processen tegen de studenten als processen wegens persoonlijke delicten aanvaarden in plaats van de sociale achtergronden er van te zien en eveneens door het feit dat de senaat, het corps der docenten, na de vergadering van mei overal buiten is gehouden.

Kwajongen

Het gaat de hoogleraren en lectoren, het gaat de staven niet aan, wat er verder is gebeurd! De veelgevoerde „senaat” wordt als kwajongen behandeld. De senaat telt geheel niet mee in het beleid. Eventueel ware er een vertegenwoordiging, een werkgroep uit de senaat

te vormen geweest, die voor rugspreek met het presidium enerzijds, met collega's en staven anderzijds, had kunnen zorgen. Niets van dit alles. De senaat telt, zoals gezegd, in het geheel niet mee. Niet bij u, wel over u, maar zeker zonder u, wordt er beslist. Het verworpen plan-Maris - uitschakeling van de bemoeienissen der hoogleraren - wordt in feite gerealiseerd.

Men beseft verder dat allerlei ondeskundigen ingrijpen in het onderwijs der hoogleraren en lectoren. Alleen al het niet toewijzen van gebouwen, ruimte, gelden en materiaal is een vorm van ingrijpen. Het gaat echter verder. Mij persoonlijk werd door het curatorium verboden een bepaalde wijze van bestudering en behandeling van kinderen in te voeren. Toen ik dit verbod niet aanvaardde, werd een restrictie gesteld, met de mededeling dat het curatorium nooit toestemming tot ruimer, wetenschappelijk verantwoord observatie van kinderen zou geven.

Dit is een voorbeeld van het feit dat een ondeskundig college van buitenstaanders zich wezenlijk remmend bemoeit met de ontwikkeling van wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke oplossing van problemen. Ook het curatorium in zijn huidige opbouw is een obsoleet apparaat.

Het presidium van de universiteit heeft geantwoord op de in het vorig nummer van Folia Civitatis gepubliceerde brieven over de onafhankelijkheid van de redactie van Folia Civitatis naar aanleiding van een gesprek tussen de kanselier-directeur en de redactiesecretaris. De onafhankelijkheid van de redactie is door het presidium uitdrukkelijk erkend en dat is met instemming door de uitgeefster, de civitas, ontvangen. Het civitasbestuur heeft, met de aantekening dat het niet helemaal door het antwoord van het presidium is tevreden gesteld, het incident voor gesloten verklaard.

Het presidium schrijft op 24 juni dat het gesprek tussen de kanselier-directeur van de universiteit en de redactiesecretaris van Folia Civitatis in geen enkel opzicht gezien mocht worden als een „ter verantwoording roepen”. „Te meer niet”, zo vervolgt prof. Belinfante, die namens het presidium ondertekent, „daar (-zoals ook in de brief van de redactieraad wordt bevestigd-) drs. Drechsel in dit gesprek duidelijk heeft vóór opgesteld dat de redactie van Folia als een onafhankelijk orgaan moet worden beschouwd en dat met het gesprek geen enkele vorm van beïnvloeding van een redactielid werd beoogd, doch wel een direct op de hoogte stellen van de secretaris van de indruk, welke juist een artikel van zijn hand in Folia had gewekt bij degene die daarin wordt genoemd zonder dat hem de gelegenheid was gegeven de aldaar genoemde voorstelling van zaken recht te zetten”.

(Prof. Belinfante doelt hier op de passage in Folia Civitatis van 24 mei over de bezetting van de telefooncentrale op 14 mei. Het persbericht van de universiteit daarover - waarin de beschuldiging dat drs. Drechsel de portier bedreigd zou hebben werd tegengesproken - was in Folia Civitatis niet vermeld. De redactie heeft dit inderdaad als een - zij het verklaarbare - omissie toegegeven en het persbericht van de universiteit in een later nummer alsnog opgenomen.)

Prof. Belinfante schrijft verder het niet anders dan begrijpelijk te achten dat drs. Drechsel, die in een volkomen verkeerd daglicht was gesteld, er behoefte aan gevoelde dit in een persoonlijk gesprek met de redactiesecretaris uit te spreken. Het presidium acht een dergelijk gesprek in de gegeven omstandigheden meer op zijn plaats dan een formele ingezonden brief aan de redactie.

Aan het slot van zijn brief bevestigt prof. Belinfante „uiteraard ten overvloede”, dat „het presidium de redactie van Folia Civitatis als een volstrekt onafhankelijke redactie beschouwt”.

Het dagelijks bestuur van de civitas heeft op deze brief op 26 juni geantwoord dat het met instemming heeft kennis genomen van de uitdrukkelijke verklaring van het presidium dat het de redactie van Folia Civitatis als een volstrekt onafhankelijke redactie beschouwt. Op enige punten, schrijft het civitasbestuur, heeft het geen bevredigend antwoord ontvangen. Met name vindt het dat een gesprek moeilijk „persoonlijk” genoemd kan worden als een redacteur met vier functionarissen geconfronteerd wordt. Ook meent het civitasbestuur dat het commentaar van de heer Drechsel op het gebeurde de nadruk veel sterker op de berisping omtrent de bezetting van de telefooncentrale legt dan in het gesprek het geval is geweest. Het hele nummer van Folia Civitatis is ter sprake gebracht.

Het civitasbestuur betreurt het dat het antwoord van het presidium niet geheel bevredigend is, maar wil het incident als gesloten beschouwen, gezien de uitdrukkelijke verklaring over de redactionele onafhankelijkheid en in de verwachting dat in de toekomst wederzijds de grootst mogelijke zorgvuldigheid en openheid worden betracht.

Onwetenschappelijk

Het „Zwartboek” bevat op pag. 30 een rapport betreffende de „onrust” onder de studenten van prof. S. Wiegiersma. Dit rapport is gekenmerkt door onwetenschappelijke vooringenomenheid. De massale acties van studenten worden gezien als agressie tegen o.a. de samenleving, als destructie en met name als uitingen van „sociale pathologie” (een reeds lang gekritiseerde tendentieuze term). De studenten worden beschouwd als adolescenten (pag. 34). Daargelaten de vraag hoe oud adolescenten kunnen zijn, het feit dat ook vele staven oppositioneel zijn geworden, moest toch op zijn minst te denken geven! Van verdere analyse zie ik af.

Dergelijke voorlichting door de leiding van de universiteit is eenzijdig,

even emotioneel „geëngageerd” als de studenten zouden zijn en leidt niet tot wezenlijk inzicht dat positieve oplossingen mogelijk maakt.

Om kort te gaan: er is spanning. Die komt tot uiting. Er is onlust, niet alleen bij de studenten, maar ook bij vele staven. Er rommelt wat. Maar de leermeesters der studenten worden niet op de hoogte gehouden.

En toch is een universiteit in wezen: geleerde leermeesters en hun toekomstige collega's. Om die twee groepen gaat het. Die hebben het recht op de hoogte te worden gesteld en gehouden. Als dit niet wordt verwezenlijkt is alle gepraat over inspraak, democratie, enz. loze taal.

prof. dr. F. Grewel.

Antwoord aan Kempers: geëngageerde kritiek

De kritiek op onze persanalyse in Folia van 21 juni heeft me erg verbaasd. De heer Kempers kent ons dacht ik lang genoeg om te weten dat een wetenschapsopvatting zoals hij die ons in de schoenen schuift niet de onze is. Overigens lijken me de opmerkingen over de wetenschapsopvatting van de kritische universiteit volstrekt bezijden de waarheid maar ik laat het gaarne aan haar over om daarop te reageren.

Misschien verwacht de heer Kempers de wetenschappelijke methode met de objecten van wetenschappelijk speurwerk. Naast het z.g. zuiver wetenschappelijk onderzoek kennen we al sinds jaar en dag het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Een dergelijk onderzoek houdt vaak in de toetsing van een bestaande situatie aan bepaalde expliciet geformuleerde normen. Wordt er een discrepantie gevonden tussen de feitelijke situatie en de daaraan gestelde normen, dan kan, althans dat hopen de onderzoekers of de opdrachtgevers van het onderzoek veelal, de publikatie van de resultaten van het onderzoek een eerste stap zijn op de weg naar een verbetering van de situatie. Verreweg het meeste sociaal-wetenschappelijk onderzoek dat in Nederland verricht wordt, is toegepast wetenschappelijk onderzoek. Ook onze persanalyse behoort tot dit type onderzoek. Het is wat dit betreft niet verschillend van het rapport-Enschede over de ongeregelde persanalyse.

Objectiviteit

Wij meenden dat de weergave van de gebeurtenissen in en rondom het Maagdenhuis niet altijd even objectief was. We wilden dit onderzoeken en hoopten, zo zou blijken dat onze twijfels juist waren, dat publikatie van ons rapport een verbetering van de berichtgeving tot gevolg zou hebben. Vandaar ook onze haast. Uit de aard der zaak hebben wij bij dit onderzoek gestreefd naar objectiviteit, onafhankelijkheid en een zo groot mogelijke zorgvuldigheid, de normen die Kempers stelt als grondvoorwaarden voor rationeel wetenschappelijk handelen.

Ik vertel niets nieuws als ik zeg dat, ook al streeft men naar objectiviteit, subjectieve oordelen in het sociaal-wetenschappelijk onderzoek een grote rol spelen. Onderzoekers selecteren gegevens, ordenen ze, categoriseren ze, beoordelen welke analysestappen moeten worden uitgevoerd, rapporteren op een bepaalde manier en trekken bepaalde conclusies. Daarom moet men, de zorgvuldigheid in acht nemend, een zo volledig mogelijke verantwoording geven van alle fasen van het onderzoek. Alleen op die manier kan de kritische lezer beoordelen of de getrokken conclusies juist zijn. Vandaar onze ijverig overgetikte krantenkoppen en -citaten. De eerdergenoemde persanalyse in het rapport-Enschede van professor Rooij en B. van Bossum is hierbij richtlijn geweest.

Er valt natuurlijk over te twis- ten, of onze operationalisering van objectiviteit juist is. De vier criteria

die wij hebben gesteld, moeten in hun samenhang gezien worden. Zonder de andere criteria in aanmerking te nemen is volledigheid geen juist criterium te noemen. Al blijft onze conclusie juist, dat de meeste Nederlanders, slechts één krant lezend, geen volledig beeld hebben gekregen van wat er zich allemaal heeft afgespeeld.

Belangrijk is evenwel, wat er wel en wat er niet in de verschillende kranten is gekomen en dat staat ook in ons rapport. Het criterium der volledigheid heeft bovendien zin als maatstaf om kranten onderling te vergelijken en dat hebben we gedaan. De kennelijke verwondering over de geringe volledigheid die Kempers ons met Godschalk (met wie hij overigens veel argumenten gemeen heeft, zie Algemeen Handelsblad van 13 juni) toeschrijft, komt voor zijn rekening en is in ieder geval geen bewijs voor onze vooringenomenheid.

Vergelijkend warenonderzoek

Men zou ons onderzoek heel goed kunnen vergelijken met vergelijkend warenonderzoek, zoals dat door de Consumentenbond wordt uitgevoerd. De onderzochte waar is de berichtgeving over het Maagdenhuis in verschillende kranten en niet de verschillende kranten zelf. Als de Consumentenbond nu koelkasten onderling vergelijkt op een aantal punten dan staat er ook niet in het rapport dat de productiecapaciteit van de ene fabriek groter is dan van de andere, dat de ene fabriek een groter warenassortiment heeft dan de andere, of dat de ene kast gemaakt is voor snobs en de andere voor drankzuchtigen... Het enige waar het om gaat is de kwaliteit en de gebruikswaarde, begrippen die op verschillende manieren zijn geoperationaliseerd. Precies op dezelfde manier zijn wij te werk gegaan. Natuurlijk weten wij ook dat de ene krant groter is dan de andere of dat de ene krant meer journalisten ter beschikking heeft dan de andere of dat de ene krant schrijft voor een ander publiek dan de andere, maar dat is niet relevant voor de beoordeling van het produkt dat de lezers uiteindelijk wordt voorgedragen. Zo staat in ons rapport dat er in de ene krant meer ruimte is besteed aan de Maagdenhuisaffaire dan in de andere en meer niet. We hadden best een ratio kunnen uitrekenen t.o.v. de totale redactionele ruimte maar dat is gewoon een andere maatstaf, die niet noodzakelijk objectiever, onafhankelijker of zorgvuldiger is dan de door ons gehanteerde.

In een conflict is doorgaans sprake van twee partijen en een aantal groeperingen die een meer of minder bemiddelende rol spelen. Zo ook hier. Wil men partijdigheid onderzoeken, dan moet men de partijen onderscheiden. Dat er sprake is van zulk een grof-vereenvoudigde tweedeling, is het gevolg van de polarisatie die er nu eenmaal in een conflict plaatsvindt en niet van onze analyse (overigens hebben we de derden wel degelijk onderscheiden

maar niet in de door Kempers genoemde rangorde betrokken). Ver- volgens hebben we als een klein onderdeel van de partijdigheidsana- lyse inderdaad ook een ranglijst gemaakt van kranten naar de mate waarin zij „de studenten” aan het woord hebben gelaten, maar duidelij- k staat aangegeven dat, andersom gelezen het tevens de rangorde is van de kranten naar de mate waarin zij „de autoriteiten” aan het woord hebben gelaten. Mede omdat er een tabel is die aangeeft welke percen- tages van de citaten aan de ene dan wel aan de andere partij zijn ont- leend is het mij niet duidelijk waar- om de niet-ingewijde zou moeten concluderen dat de bovenaan de lijst staande kranten het meest objectief zouden zijn. Alweer een conclusie die geheel voor rekening van Kem- pers komt.

Resultaten

Tenslotte is het natuurlijk slim van Kempers dat hij heeft ontdekt dat het oordeel over de mate van relevantie van gebruikte argumen- ten in redactionele commentaren subjectief is, maar dat stond al op verschillende plaatsen in het rap- port. Er staat ook in het rapport dat de beide sociologiestudenten die dit onderzoek hebben uitgevoerd een volledige verantwoording geven van wat ze hebben gedaan. Daarom voldoet het hoofdstuk aan de eisen die men aan een wetenschappelijk rapport kan stellen (zie wat ik bo- ven over subjectiviteit en verant- woordingsplicht heb gezegd). Men kan gemakkelijk met behulp van de

gepubliceerde gegevens en andere maatstaven voor relevantie tot eigen resultaten komen. Het is een aardig spelletje en men zal zien, dat er heel wat in de normen voor relevantie veranderd moet worden voor men beduidend andere resultaten krijgt. Zelfs het weglaten van het relevan- tiecriterium tast de meeste resulta- ten niet aan.

Overigens is het geen toeval als twee studenten de pro-studenten argumenten met + en de pro-auto- riteiten argumenten met - aandui- den. Niets belet Kempers echter om de tekens te verwisselen, de resul- taten veranderen er niet door.

Kempers heeft willen aantonen dat we de hulpmiddelen van het Seminarium voor Massapsycholo- gie hebben misbruikt voor „weten- schapsbeoefening” gebaseerd op een verkeerde wetenschapsopvatting. Hij heeft zich daarbij niet te hoog geacht ons een wetenschapsopvat- ting in de schoenen te schuiven die de onze niet is. Hij heeft delen van het rapport uit hun verband gerukt en aanwijzingen omtrent het lezen ervan op suggestieve wijze wegge- laten. Hij heeft er conclusies uit ge- trokken die er niet instaan en die men er redelijkerwijze gesproken ook niet uit kan trekken.

Ook op de wetenschappelijke kri- tiek zijn de normen objectiviteit, onafhankelijkheid en zorgvuldig- heid van toepassing. De kritiek van de heer Kempers voldoet op geen enkele wijze aan deze normen. Laten we aannemen dat het geënga- geerde kritiek is geweest.

Drs. H. 't Hart

Nota minister

Vervolg van pag. 5

zien van de eigen bevoegdheden van de raad ten aanzien van de vaststelling van de interne organisa- tie, de begroting en het financiële schema, alsmede de opstelling van het ontwikkelingsplan, zal het be- stuur verplicht zijn, aldus de nota, het advies van de raad te vragen „in alle belangrijke zaken”.

Het wetsontwerp waarin de minis- ter deze en andere uitgangspunten wil verwerken, beoogt een aanpas- sing van de wet op het wetenschap- pelijk onderwijs met een beperkte geldigheidsduur. Na verloop van tijd hoopt de minister op grond van de dan opgedane ervaringen een meer definitieve regeling te kunnen treffen.

De werkgroep bestuursstructuur van de universiteit van Amsterdam is overigens van plan op de inge- slagen weg voort te gaan, omdat ze zich bezig houdt met het ontwerpen van een definitieve structuur van de universiteit. Bovendien acht ze zich niet bevoegd namens de verschillen- de geleidingen uitspraken te doen over de door de minister geformu- leerde uitgangspunten voor een voorlopige (overgangs)structuur. Wel hoopt ze met haar in juli uit te brengen rapport invloed uit te oefenen op het wetsvoorstel dat de minister in het vooruitzicht ge- steld heeft.

Gepromoveerd

Op 29 mei promoveerde de heer G. Groot, te Amsterdam, tot doctor in de geneeskunde op een proefschrift getiteld „Pneumonec- tomie, thoracotomie en scoliose bij kinderen”. Promotor was prof. dr. I. Boerema. De heer Groot, in 1935 te Amsterdam gebo- ren, studeerde aan de hoofdedelrijke uni- versiteit, waar hij in 1964 het artsexamen aflegde. Hij specialiseert zich thans tot chirurg in het Wilhelmina Gasthuis te Am- sterdam.

Het proefschrift behandelt een experimen- teel en klinisch onderzoek naar het ontstaan van abnormale krommingen aan de wervel- kolom (scoliosen) als gevolg van operaties aan de borstkas bij kinderen. Uit het onder- zoek blijkt dat deze scoliosen inderdaad vrij vaak voorkomen, maar dat zij zelden ernstige vormen aannemen. Controle na de operatie is noodzakelijk, in de zeldzame ernstige gevallen is de gebruikelijke scolios- therapie aangewezen.

Op 30 mei promoveerde de heer C. P. J. H. Baks, te Oegstgeest, tot doctor in de sociale wetenschappen op een proefschrift getiteld „Afschaffing van pacht, een onderzoek naar de sociale gevolgen van de afschaffing van pacht in twee dorpen van Zuid-Gujarat India”. Promotor was prof. dr. W. F. Wertheim.

De heer Baks, in 1931 te Bandung gebo- ren, studeerde aan de universiteit van Amsterdam, waar hij in 1962 het doctoraal- examen met hoofdvak sociale geografie af- legde. Van 1962 tot 1964 verrichtte hij so- ciologisch veldwerk in India en sindsdien is hij verbonden aan het Instituut voor Cultu- rele Antropologie.

Het proefschrift toont aan, dat de regerings- maatregelen van de deelstaat Gujarat, die tot doel hebben de pachters, in sociaal en economisch opzicht te steunen, onvol- doende rekening hebben gehouden met de differentiatie aan belangen in de plattelands- samenleving. In beide dorpen van onder- zoek is pacht slechts in naam afgeschaft en nieuwe vormen van afhankelijkheid hebben zich tussen voormalig pachtheer en pachter ontwikkeld.